

LEONARD FALANDER.

Mins du en sommarqväll, när solens brand
Så sakta slocknade i vestanfjärdar,
Det hvita huset der på vikens strand,^{*)}
Fördystradt af den mur, som det omgärdar?
Bor här ej friden vid naturens barm?
Är icke här, så skild från stadens larm,
Den lugna hamnen för en stilla lycka,
Som parkens sus och sköna blommor smycka?

Nej, vandrare, som kom så glad i håg,
Du vänder härifrån bedröfvad åter.
Så bitter är ej hafvets salta våg,
Som här den tår en namnlös smärta gråter.
Här flämtar skymd, och slocknad ej likväl,
Förnuftets lampa i en menskosjäl;
Här tränar efter ljus i mörka banden
Den brutna, stoftomsnärda menskoanden.

Här är de lefvande begrafnes bo;
Men blott ett steg härifrån är kyrkogården,
Der inga drömmar störa grafvens ro
Och qvalen slumra under minnesvården.
Du lycklige, som lifvets fröjd begär,
Förstår du huru dyrt det offret är,
För den, som kunnat välja bättre öden,
Att här bo mellan vansinnet och döden?

Det var en man, som detta offer bar
För menskors väl i långa, långa tider,
Den man, som först i Finland grundat har
Ett hoppets hem för själens mörka strider.
Här fogade han hop, på kärlek rik,
En brusten länk i själens mekanik;
Här gaf han son åt mor, åt make maka,
Åt vänner vän ur grafvens natt tillbaka.

Hur lugn, hur mildt beherskande han gick
Bland detta folk, som ingen regel leder!
Det var som såg hans djupa tänkarblick
I själens bottenlösa afgrund neder.
Vilddjuret, löst från hvarje menskligt band,
Sig krökte undergifvet för hans hand;
Det stilla grubblet, trefvande i dimman,
Såg i hans blick den första räddningsstrimman.

Hvad djup af kärlek, ljus och inre frid
Behöfs ej der, att så mot mörkret strida!
Och när hans krafter svigtade dervid,
Stod der en trogen maka vid hans sida
Och läkte sjuka hjertan, honom lik,
Med modersömhet, blommor och musik,
Tilldess i välljud smälte smärtans tårar
Och vissna höstar blommade som vårar.

Lykttändare i tankens natt han var,
Och dock så flärdlös i sin barm han gömde
Det offer han för menskligheten bar,
Att han sig sjelf och verlden honom glömde.
Så oafvändt, så fast af viljans stål,
Hans blick var riktad mot de högsta mål,
Att allt det glitter menskor efterfika
Med dårens kungamantel gälde lika.

Nu har han tagit ut sitt korta fjät
Till grafven, till sin granne der på stranden.
Hans gamla skyddslingar förstå ej det,
De stirra liknöjdt, obekant på sanden.
Törhända, undangömd vid griftens grus,
Står likväl en, som förts från natt till ljus,
Och med hans tår, ur tacksamt minne vaknad,
Sig blandar fosterlandets tack och saknad.

Vis eller dåre, hvad är menskors slägt
För Honom, som allen, allen är ljuset?
En skugga blott, en vilsen aftonfläkt,
Som irrar famlande mot fadershuset.
Du högsta ljus, fullkomna du och stärk
Dem, som på jorden verka här ditt verk,
Och när, som denne, de i mödan dignat,
Låt, Herre, deras minne bli välsignadt!

1870.

*) Lappvikens vårdanstalt för sinnessjuka,
naturskönt belägen invid Helsingfors.

Kommentar

Leonard Fahlander, född den 9 juli 1807 i Uleåborg, var en av grundarna av mentalsjukhuset i Lappviken, Helsingfors. Han hade studerat medicin i Uppsala, och gjorde i slutet av 1830-talet stipendieresor runt om i Europa för att bekanta sig med olika sjukhus och psykiatriska behandlingsmetoder. Han gäller som Finlands första psykiater.

Fahlander blev ledamot av Finska Läkaresällskapet vid dess bildande 1835. Han tjänstgjorde som Lappvikens sjukhus första överläkare 1840–1868 och erhöll titeln professor 1863. Han avled den 29 oktober 1870.

Efter Leonard Fahlanders frånfälle skrev Zacharias Topelius en hyllningsdikt, *Leonard Falander*, för att hedra sin väns minne. Dikten, som är daterad 14 november 1870, ingick i Topelius diktsamling *Ljung* 1889. I Svenska litteratursällskapets utgåva, som här reproduceras, finns dikten i *Nya blad och Ljung*.

Referens: Topelius, Zacharias, *Nya blad och Ljung*, Carola Herberts (utg.), ZTS II, Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland 2019, <https://urn.fi/URN:NBN:fi:sls-7370-1565782553>

Lappvikens sjukhus. Foto: Cata Portin.